

DOĞUBAYAZIT
REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA
HİZMELERİ BÖLÜMÜ

VAKA PAYLAŞIM TOPLANTILARI KİTAPÇIĞI;
2022

ÖN SÖZ

Doğubayazıt Rehberlik ve Araştırma Merkezi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü tarafından organize edilen Vaka Paylaşım Toplantıları'na Doğubayazıt ve Diyadin ilçelerinden katılım gösteren ve fikir beyan eden tüm psikolojik danışman katılımcılara emeklerinden dolayı teşekkürlerimizi sunarız. Hazırlamış olduğumuz kitapçık toplamda 8 oturumdan oluşan katılımcı paylaşımlarına dayalı olarak oluşturulmuştur. Oluşturulan kitapçık tamamen katılımcı görüşlerine dayanmaktadır ve bu kitapçık toplantıya katılan veya katılmayan meslektaşlara benzer sorunlar hakkında fikir oluşturması amacı ile hazırlanmıştır. Toplantılar için etik ilkeler göz önünde bulundurularak katılımcılardan onam formu alınmıştır ve vaka paylaşımları etik sınırlar içerisinde gerçekleşmiştir. Toplantılarda paylaşılan vakalar Vaka anlatımı, Vaka ile ilgili yapılmış olan çalışmalar ve bu çalışmaların işlevselliğinin değerlendirilmesi, Kuramsal bakış açısıyla vakanın nasıl çalışılabileceği (eklektik bir bakış açısı üzerinden gidilmiştir), Alternatif çalışma yollarının ve alternatif olarak yapılabileceklerin belirlenmesi, Alternatif çalışmaların bireyde bırakacağı etkinin yordanması ve son olarak da Yapılan ve yapılması planlanan çalışmaların etik ve mevzuat çerçevesinde değerlendirmesinin yapılması şeklinde ele alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

- 01 İHMAL VE İSTİSMAR
- 02 AKRAN ZORBALIĞI/SİBER ZORBALIK
- 03 HIRSIZLIK/YALAN SÖYLEME
- 04 SINAV KAYGISI
- 05 İNTİHAR/YAS
- 06 MAHREMİYET SINIRLARININ AŞILMASI
- 07 RÜYALAR/KABUS GÖRME
- 08 OKULA UYU M
- 09 OKULDA KARŞILAŞILAN FARKILI OLAYLAR VE ÇÖZÜMLERİ

İHMAL/ İSTİSMAR

- İhmal ve istismar vakalarında olayın üzerinden uzun bir zaman geçse dahi bildirim yapılmalı mı? Bildirimde süre sınırı var mı?
- Bildirim yapılmalı. Olayın üzerinden geçen zaman, olayın birey üzerindeki etkisi ve çevresel koşullar dikkate alınarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütülmeli.
- İhmal ve istismarda bildirim yükümlüğü ??

AKRAN ZORBALIĞI/ SİBER ZORBALIK

- **Akran Zorbaliğı ve Siber Zorbalık hakkında neler yapılabilir?**
- Grup Rehberliğı (Bilgilendirici sunum üzerinden anlatım)
- Canlandırma (Örnek olayların canlandırılması)
- Balon Etkinliğı (Etkinlik için tahta kalemi ve balon kullanılır. Öğrenciler şişirdikleri balonları zorbalık içeren davranışlardan bahsedilince çizmeleri istenir ve daha sonra bu çiziklerin balon üzerinde bıraktığı iz, zorbalık davranışın birey üzerinde bıraktığı izle bağdaştırılarak etkinlik gerçekleştirilir.)
- Zorba öğrenciye zorbalık olaylarında arabulucu görevi verme
- Yeşil Kart (Nöbetçi öğretmene yeşil kartlar verilir, iyi davranış kartla ödüllendirilir, kart verirken nedeni açıklanır. En çok kart alan öğrenci ödüllendirilir.)
- Barış Kelebeğı (Her sınıftan iki öğrenci seçilip barış kelebeğı yapılır ve bu öğrencilere rozetleri takılır. Karşılaştıkları sorunları çözmesi için bazı eğitimler verilir. Bu eğitimler çatışma çözme becerileri, ben dili kullanma vb. gibi eğitimler olabilir. Daha sonra bu öğrencilerden karşılaştıkları sorunların çözümü noktasında rol almaları istenir.)
- Çatışma Çözme Becerilerinin anlatılması ve bununla ilgili öğrencilere eğitimler verilmesi.
- Yüzleştirme tekniğı kullanılabilir. Duyguların ifade edilmesi sağlanır.
- Kuramsal Bakış: Aile yapısının incelenmesi (kardeş sayısı-sırası vs.), Model olarak öğrenme süreçleri, Savunma Mekanizmaları, Aşağılık Kompleksi incelenebilir.
- Öğrenciye empati becerisi kazandırılabilir.
- Davranışının sonucunun cezai yaptırım hakkında bilgilendirilir.
- Atılganlık becerisi eğitimleri verilebilir.
- Bilinçli teknoloji kullanımı ile ilgili bilgilendirmeler yapılabilir.

HIRSIZLIK- YALAN SÖYLEME

- **Çalma Davranışı-Hırsızlık hakkında neler yapılabilir?**
- Bireysel Görüşme (Sınırların belirlenmesi, Mülkiyet kavramı, Ailenin incelenmesi)
- Davranışın Nedeninin Araştırılması (Maddi durum, kıskançlık vb.)
- Bireysel Psikolojik Danışma
- Seminer
- Psikoeğitim Çalışmaları (Empati, iletişim, değerler eğitimi gibi konularda)
- Öğrenci ve veli görüşmeleri
- Gözlem ve takip
- Mülkiyet Kavramı (Grup Rehberliği)

SINAV KAYGISI

- **Sınav Kaygısı hakkında neler yapılabilir?**
- Verimli ders çalışma tekniklerinin anlatılması
- Hedef belirleme ve motivasyon çalışması
- Mükemmellik algısıyla çalışma
- Veli Görüşmesi (Aile tutumların çocuklar üzerindeki etkisi, ailenin çocuğa sunduğu imkan ya da çocuğa verdiklerine karşı çocuktan beklentisi)
- Öğretmenlerin bilgilendirilmesi (Öğrenciye karşı aşırı bir beklentinin olması)
- Balon Etkinliği (Etkinlikte bir helyum balonu sepete bağlanır ve sepetin içerisine ağırlık yapacak şeyler eklenir bunlar stresi temsil eder. Burada sepetteki stres kaynakları artarsa balon uçamaz metaforu kullanılarak öğrencilerin stres seviyelerini optimize etmeleri gerektiği mesajı verilir.)
- İstasyon Tekniği
- Arkadaşlarına Öneri Ver Etkinliği
- Ev Ziyaretleri
- Baş Etme Kartları
- Planlama
- Sınavı anlamlandırma
- Kariyer günleri/Meslek elemanı davet etme
- Özgüven çalışması
- Başarılı olma stratejileri
- BDT temelli görüşmeler

İNTİHAR/ YAS

- **Neler yapılabilir?**
- Sevk/Yönlendirme
- Veli Görüşmesi/Bilgilendirmesi
- Gelecek vurgusunun yapıldığı etkinlikler
- Baş etme becerilerinin geliştirilmesi
- Krize Müdahale Ekibinin toplanması ve ilgili süreçlerin yürütülmesi
- Düzenli görüşmelerin yapılması ve öğrencinin takip edilmesi
- Önleyici Çalışmalar
- Özendirmeyi ve ilgi odağı olmayı engelleme
- Öğretmenlere müşavirlik yapmak

MAHREMİYET SINIRLARININ AŞILMASI

- Öğrenciler arasında cinsel yönelimli konuşmaların vs. olması durumunda neler yapılabilir?
- Veli Görüşmesi/Bilgilendirmesi
- Ev Ziyaretleri
- Gelişim dönemi özellikleri, mahremiyet, hijyen eğitimi ve ergenlik döneminin getirisi itibariyle yaşananlarla ilgili bilgilendirici ve önleyici çalışmalar
- Öğrenci ile görüşmelerin yapılması ve bu görüşmelerde öğretmen-öğrenci arasında sözleşme yapılması, sözleşmenin taraflarca imzalanması
- Aile içi sınırlar ve mahremiyet hakkında aile bilgilendirmesi
- Kırmızı Çizgi Etkinliği (Bir daire çizilir veya hulahop kullanılır. Dairenin içinin özel alan olduğu ve bu özel alanın mahremiyetinin korunması vurgusu yapılır.)
- Mahremiyet Eğitimi
- Öğrencinin görevlendirilmesi ve farklı etkinliklere yönlendirilmesi
??????

RÜYALAR/ KABUS GÖRME

- Öğrencinin sürekli kabus görmesi durumunda neler yapılabilir?
- Ev Ziyaretleri
- Bireysel Görüşme
- Nedenini anlama
- Sevk/Yönlendirme (Uyku Problemine vb. durumlara dönüşmesi halinde)
- Mutlu Yer Çalışması (Uyumadan önce mutlu olduğu yeri hayal etme vb. gibi rahatlatıcı etkinlikler)
- Duygu Zarı (Üzerine duyguların yazılmış olduğu bir zar hazırlanır ve çıkan duyguya göre öğrencilere sorular yöneltilir. "En çok neden korkarsın?", "En son ne zaman öfkelendin?" vb. gibi yöneltilen sorulara verilen cevaplar eşliğinde duyguların nasıl ifade edileceği, kişisel paylaşımların mevcut konularla çalışırken işlevselliğinin anlaşılması, ben dilinin kullanılmasının duyguların ifadesindeki kolaylaştırıcılığı ve farklı bir algı düzeyine kişinin taşınabilmesi sağlanır. Böylece kabuslara sebep olan olay ve duygular öğrenilmiş olur.

OKULA UYUM

- 1. sınıf öğrencisi okula uyum sağlayamıyor, aile sürekli öğrenci ile okula gelemiyor, öğretmeni bağırınca veya kızınca ondan çok korkuyor ne yapılabilir?
- Teşvik ve ödüllendirme
- Günlük hayatla ilgi duyduğu etkinliklerin okula transfer edilmesi
- Evde ilgisini çeken, eve bağlayan şeylerin ortamdaki uzaklaştırılması
- Kademeli yaklaştırma
- Devam tablosu oluşturulup ödüllendirilme yapılabilir
- Aile ile işbirliği
- Öğrencinin bir olaydan korkup okula gelmek istememesi durumunda ne yapılabilir?
- Uyumadan önce güvenli oldukları yeri hayal etmeleri ve bu şekilde bir gevşeme egzersizi yapmaları
- Güvenli olmak için ne yapılabilir konusunda bilgilendirme
- Bireysel Görüşme
- Akademik başarısızlık nedeniyle okulu bırakma durumunda ne yapılabilir?
- Bireysel Görüşme
- Sınıf değiştirme ve bu şekilde heterojen gruplar oluşturarak öğrencilerin birbirlerinden etkilenme düzeylerini azaltmak
- Ödüllendirme
- Mezun Buluşması
- Veli ve öğrencilerin eğitimden uzaklaşması durumunda ne yapılabilir?
- Kulüp ve kol faaliyetlerini artırma
- Kurs açma
- Alternatifler Gösterme

ile öğrenciler için okulları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda daha ilgi çekici hale getirme ve öğrencilerin alternatifleri değerlendirmesini sağlama

OKULDA KARŞILAŞILAN FARKLI OLAYLAR VE ÇÖZÜMLERİ

- **Olay:** Bir öğrenci tuvaletin dolu olduğunu bildiği halde öğrenci kapıyı zorluyor ve açıyor. Öğretmen bu durumu istismar olarak değil zorbalık olarak yorumluyor. Ne yapılabilir?
- Veli Görüşmesi
- Çatışma çözme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar
- Psikoeğitim Çalışmaları
- Sorumluluk verme
- Zorbalık ailenin ailenin ihmalden kaynaklanabilir, 183 Aile ve Sosyal hizmetler aranarak durum bildirilebilir.
- **Olay:** Lise kademesinde sınıfta cinsel içerikli konuşmalar, öğretmenlerin arkasından konuşmalar gözlemleniyor. ne yapılabilir?
- Bireysel Görüşme
- Sınıf içi rehberlik etkinliği (Sınıf içi sorunlar ve olası çözüm yollarının belirlenmesi)
- Kimdir Bu? tekniği ile öğrencilerin tespiti
- Disiplin Süreçlerini işletilmesi

OKULDA KARŞILAŞILAN FARKLI OLAYLAR VE ÇÖZÜMLERİ

- **Olay: Aile içi şiddetin yaşandığı bir durumda babanın aile içinde anneye ve çocuklara uyguladığı şiddet sonucu çocuk erkeklere karşı olumsuz bir tutumla yaklaşıyor. Ne yapılabilir?**
- Anne psikoloğa yönlendirilebilir
- Öğrenci ile bireysel görüşme yapılabilir
- Olumluya odaklanma çalışmaları yapılabilir (odak değiştirme)
- Anne sosyal hizmetlere yönlendirilebilir
- Çocukla olumlu vakit geçirme/kaliteli zaman geçirme hakkında anne bilgilendirilebilir
- Yalnız olmadığı duygusu ile çalışılabilir
- Ebeveyn rolleri ve tutumları anlatılabilir
- İstisnaları göstererek erkeklerin kötü olduğu genellemesi üzerine çalışılabilir
- Olumlu şeylerin yazıldığı günlük tutma
- Çeşitli aktivite ve kurslar için halk eğitim merkezine yönlendirilebilir
- **Olay: Şeker ve çölyak hastalığı olan bir öğrencide kullandığı ilaçlardan dolayı sosyalleşmesine engel bir durum oluşuyor. Hayattan keyif alma , beslenme konusunda sorun yaşıyor bunun yanı sıra ailesi de ilaçları karşılamak için şehir dışında yaşıyor. ne yapılabilir?**
- Gulutensiz yiyecekler ve beslenme hakkında bilgilendirilebilir
- Alternatif beslenme hakkında bilgi verilebilir
- Meslek Lisesi'nde gıda bölümü ile iletişime geçilebilir
- Sosyal ve sanatsal aktivitelere yönlendirilebilir
- Benzer durumu yaşayan ve başarılı olan kişilerle iletişim kurması konusunda aracı olunabilir
- Mucize Soru ile beklentileri öğrenilebilir
- Geleceğe Mektup çalışması yapılabilir
- Olumluya Odaklanma
- Ev Ziyareti ve Görüşme

OKULDA KARŞILAŞILAN FARKLI OLAYLAR VE ÇÖZÜMLERİ

- Olay: Olumsuz idare tutumlarında ne yapılabilir? (Destek Eğitim Odası açılması, BEP Hazırlama, Boş derse girme, Okulda yapılan aramalara katılma vb. konuları)
- Yönetmelikler dikkate alınır ve usulsüz taleplerin yazıyla bildirilmesi istenebilir
- Anket Hazırlama (İdare-çalışma ortamı konusunda beklentileri öğrenmek amacıyla)
- MEM-RAM işbirliği ile idareci sorumlulukları ve görev tanımları bilgilendirmesi yapılabilir.